

TRYGGE SAMFUNN

TIDSSKRIFT FOR KVINNERS FRIVILLIGE BEREDSKAP (KFB) NR 2 2015

Tema:

Strømløs og rådløs?

- Viktige temaer på dagsorden
- Et samfunn i dyp krise
- Høy trivselsfaktor i Heimevernet

Strømløs – rådløs?

STYRELEDER ANNE-LISE JOHNSEN

Alle som har opplevd at strømmen forsvinner vet at det er lite morsomt, upraktisk, kjedelig og ikke minst ganske farlig. Det er helt sikkert at det ikke kan mestres uten en viss forberedelse og ikke minst saker og ting som man kan sette i omløp som erstatning for alle våre teknologiske hjelpemidler. I heimen til hverdags må vi jo være enige om at det er tålmodighet som er det beste verktøyet og visshet om hvor lommelykta har sin faste plass. Vi må være ryddige i hodet i hverdag når alt går greit og kaffen er varm. Fyrstikker er viktig, for lysteneren er nok tom for gass grunnet lite bruk.

I båten har jeg i hvert fall kokeapparat og det har du kanskje i bobilen. Det er lett å glemme at man ofte er bedre rustet enn man tror. Husker du at du kan lade mobilen i bilen hvis du

har vært litt fremsynt i anskaffelsene. Det er ikke alle «duppeditter» som er bare for moro skyld selv om det skulle være grunnen til at du kjøpte lader i bilen. I de helt store uværssituasjonene har vi opplevd at telenettet stopper opp. Da er det greit å ha «beredskapen på sjøen» i orden; VHF er et viktig instrument som før mobilens tid var fullstendig uunnværlig på sjøen både for liten og stor båt. Den er utmerket til krisehjelp i nødens stund på land også. Og det er litt batterikapasitet tilknyttet enheten.

Du kjenner din egen hverdag og vet noen om dine egne behov. Lag deg din egen lille oversikt over hva du rår over. Du er mester i din egen tilværelse og det fortjener du når du har planen klar for strømløse timer og kanskje dager.

Eksilregjeringen i London

REDAKTØR JAN ERIK THORESEN

Begrepet «totalforsvaret» går oftere og oftere igjen. I kjølvannet av store uønskede hendelser springer nødvendigheten av gjensidig støtte og samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunn frem som en logisk nødvendighet. Totalforsvarstanken ble utviklet av den norske regjering i London under andre verdenskrig. Krigssituasjonen gjorde det klart at en i gitte situasjoner ikke uten videre kunne se de militære og sivile beredskapsressurser som adskilte. Som et lite land måtte Norge forene de ulike kapasiteter når krisen rammer. Dermed var grunnvolten lagt for et utvidet sivilmilitært samarbeid.

Den kalde krigen og det sammensatte trusselbilde som vokste frem etter Sovjetunionens oppløsning har, i tillegg til økende ekstremvær, gitt ytterligere næring til totalforsvarskonseptet.

Det skal ikke fornektes at det tidvis har vært ledende personer som har ridd kjepphester, både på egne og sin etats vegne. Terroranslagene i 2011 og den etterfølgende Gjörv-rapporten satte ting på plass. Nå er det like før Forsvarets bistand til det sivile samfunn forankres i en egen lov. Men like fullt er det mennesker alt dreier seg om. Interaksjonen mellom fag, fornuft og god vilje vil alltid være bærebjelken i ethvert samarbeid, lovforankret eller ikke.

Kvinnens Frivillige Beredskap

Utgiver

Kvinnens Frivillige Beredskap (KFB)

Besøksadresse: Skippergt. 17
Postadresse: Pb 694 Sentrum 0106 OSLO
Internett: www.kfb.no
E-post: kfb@kfb.no
Telefon: 22 47 82 60

Redaktør

Jan Erik Thoresen
E-post: redaksjon@kfb.no
Mobil: 908 31 362

Redaksjonskomité

Anne-Lise Johnsen, Hanne G. Garder
og Jan Erik Thoresen

Utgivelser

Tidsskriftet utgis fire ganger i året
Opplag: 7 300 eks.

ISSN 1890-5285

Abonnement

Tidsskriftet sendes gratis til interesserte.
Abonnement kan tegnes ved å sende en melding til sekretariatet i KFB.

Innhold

Stoff fra tidsskriftet eller våre websider kan brukes fritt ved angivelse av kilde. Artikler og debattinnlegg sendes redaksjonen. De som ønsker innsendt stoff og bilder i retur må angi returadresse tydelig. Innholdet i signerte artikler står for forfatterens eget syn, og representerer nødvendigvis ikke KFBs offisielle mening.

Grafisk produksjon

Design: Aina Griffin
Layout: Sandvik design
Trykk: 07 Gruppen
Forsidefoto: iStock

KFB har som formål å styrke landets beredskap ved å:

Spre opplysning om Norges totalforsvar og beredskap.

Arbeide for å styrke det sivile samfunns muligheter til å møte krisesituasjoner i fred eller krig.

Søke å høyne og samordne medlemsorganisasjonenes innsats i beredskapssammenheng.

Fremme samarbeidet mellom disse organisasjonene og beredskapsmyndighetene.

KFB vil arbeide for å gjøre det norske samfunnet mer robust og mindre sårbart i en krisesituasjon, med vekt på kvinneperspektivet.

aktuell:

Anders Anundsen,
Justis- og beredskapsminister

– IKT-sikkerhet angår oss alle

Foto: Justis- og beredskapsdepartementet

– Vår digitale hverdag har i økende grad gjort oss sårbare på nye og utfordrende områder. Det er grunnleggende viktig å arbeide effektivt og kontinuerlig med å bedre IKT-sikkerheten på alle samfunnsarenaer, sier justis- og beredskapsminister Anders Anundsen. – Dette er ett av regjeringens satsingsområder, påpeker han.

AV JANERIK THORESEN

Justis- og beredskapsministeren er opptatt av å se på det store bildet der både private og offentlige aktører utøver ulike funksjoner og tjenester.

– Jeg vil si at et godt samarbeid mellom det offentlige og det private er nøkkelen til å lykkes. Derfor ba justis- og beredskapsdepartementet i fjor Næringslivets sikkerhetsråd, Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap og Norsk Senter for Informasjonssikring gå sammen om å utarbeide et forslag til et forsterket offentlig – privat samarbeid. Målsettingen er å sette private aktører bedre i stand til å sikre seg selv, og dernest til å bidra til at viktig informasjon når både myndigheter og næringsliv, sier Anders Anundsen.

NASJONAL DUGNAD

Justis- og beredskapsministeren peker på Nasjonal sikkerhetsmåned i oktober som en nasjonal dugnad innen informasjonssikkerhet. I et tidligere intervju med Mediaplanet Samfunnssikkerhet opplyser Anund-

sen at han for første gang kommer til å fremlegge en rapport som tegner et helhetlig risikobilde, spesifikt for IKT.

– Den vil være en riskovurdering som vil oppdateres og publiseres minimum en gang i året. Rapporten vil ha som formål å hjelpe virksomheter, både i offentlig og privat sektor, gjennom å være et verktøy for virksomhetenes egne risikovurderinger og deres beslutningsgrunnlag for risikoreducerende tiltak. Samtidig med dette skal rapporten bidra til at alle aktører skal trekke i samme retning ved å gi en helhetlig forståelse for utredningene innen IKT-sikkerhet og uønskede hendelser, forutsatt at sårbarheten avsløres eller at eventuell etterforskning kompromitteres.

– Det er nettopp derfor jeg nylig har bedt de ulik sikkerhetsmyndigheter om å utarbeide nasjonale anbefalinger og retningslinjer for hvordan åpenheten rundt IKT-hendelser bør vurderes. Det er på det rene at åpenhet rundt slike hendelser kan ha en nytteverdi for samfunnet og føre til økt bevissthet rundt viktige problem-

stillinger, noe som i sin tur kan gi andre muligheter til å beskytte seg mot eventuelle lignende hendelser, påpeker Anundsen.

– VI ER ALLE BERØRT

Det utvalget Regjeringen nedsatte i fjor som skal kartlegge samfunnets digitale sårbarhet, vil levere sin utredning innen utangen av september.

– Denne utredningen vil, i likhet med de andre, være viktige innspill i arbeidet med hvordan samfunnet skal møte fremtidens digitale utfordringer. IKT-sikkerhet berører oss alle. Det dreier seg ikke bare om å forebygge ID-tyverier og datainnbrudd. I sin ytterste konsekvens kan manglende IKT-sikkerhet koste liv dersom kriminelle tar kontroll over kritisk kommunikasjon, vann- eller strømforsyning. Myndighetene kan gjøre mye, men hver enkelt av oss må være våkne og engasjerte og følge de gode råd som gis, sier justis- og beredskapsminister Anders Anundsen.

VIKTIGE TEMAER PÅ DAGSORDEN

«Når alarmen går!» var temaet på «Totalforsvarskonferansen 2015» i regi av Kvinners Frivillige Beredskap (KFB). Ingen tvil om at totalforsvaret lever i beste velgående.

AV JANERIK THORESEN

Over 90 representanter fra sivil og militær sektor hadde satt hverandre stevne på Litteraturhuset i Oslo da styreleder i KFB, Anne Lise Johnsen, kunne ønske velkommen til en særdeles aktuell konferanse der temaet var «Når alarmen går!». Forsvar, politi, offentlige myndigheter, departementer og direktorater var alle med på å understreke at det ikke er noen overdrivelse å si at totalforsvaret er revitalisert.

Møteleder, tidligere NRK-anker Geir Helljesen, orienterte om dagens program og ga ordet til første foredragsholder, avdelingsdirektør Per K. Brekke i Direktoratet for Samfunnsikkerhet og Beredskap (DSB). Han orienterte om Nasjonalt risikobilde og pekte på at samfunnet må akseptere risiko, at ting kan gå feil eller i stykker og at noen vil oss vondt. Spørsmålet er hvordan vi setter oss i stand til å håndtere hendelser og koordinere samspillet mellom mange aktører. Brekke presenterte begrepene scenarioer, sannsynlighet og konsekvens. Ved å teste ut spesielle scenarioer vil vi kunne fastslå hvordan samfunnet best kan håndtere slike hendelser. Det viktigste er å

sikre befolkningens behov for mat, vann, medisiner, strøm og bl.a drivstoff. Vi må ha fokus på funksjoner, mente avdelingsdirektøren og snakket om risikoaksept. Hvor mye vi er villige til å godta. Per K. Brekke opplyste at DSB arbeidet mye med scenarioer i samspill med andre aktører innen samfunnsikkerhet og beredskap.

FLOM OG SKRED

Avdelingsdirektør Anne Britt Leifseth i Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) tok for seg scenario flom og skred. Hun understreket innledningsvis at begrepet naturfarer omfatter mange fagdisipliner og at det var nødvendig med solid kunnskap for effektivt å kunne forebygge og håndtere uønskede hendelser. Leifseth gjennomgikk ulike typer skred og hva som utløste slike hendelser. Primært er det menneskelig aktivitet mente hun og tok som eksempel broen på E 18 ved Holmestrand. Imidlertid er det snøskred som tar flest menneskeliv. Leifseth opplyste at overvåking og varsling var nødvendig på steder der mennesker vil være i fare om det skulle gå et skred.

Hun nevnte Åkneset, der det kunne dreie seg om en 80 meter høy bølge som ville berøre 7 kommuner. Det sikreste når det gjelder flom er ikke å bygge på flomutsatte områder. Arealplanlegging i kommunene er det viktigste hjelpemiddel. Leifseth pekte også på at det burde være god samfunnsøkonomi å steinsatte spesielle elver. NVE arbeider nå med en helhetlig modell i samarbeid med kommunene i en Nasjonal plan for flomsikring og skredfare. Samfunnet må ha økt fokus på utbygging, økt verdiskapning og klima, mente avdelingsdirektøren.

ØKT SÅRBARHET

Utbrudd av smittsomme sykdommer er uforutsigbart. Vi må ta grep når noe skjer. Økt reisevirksomhet, innvandring, matvaredistribusjon, laboratorieuhell, risiko for bioterror og resistensproblemer gjør oss mer sårbare, sa overlege Siri Hauge ved Folkehelseinstituttet da hun presenterte scenario smittevern. Hun pekte på betydningen av rask varsling og etterforskning av smittekilder. I 2005 kom det et nytt lovverk der det ble gjensidig varslingsplikt

Interesserte tilhørere under konferansen.

Foto: Hanne Garder, KFB

mellom medlemslandene i WHO (World Health Organization). Under store utbrudd gir WHO råd for å overvåke, men er selv ikke operative. Det er frivillige organisasjoner, som eksempelvis Røde Kors, som rykker ut i felten. I Norge er det mange aktører som har befattning med lovverk og planverk der Smittevernloven spiller den sentrale rolle. Det foreligger en Nasjonal beredskapsplan mot henholdsvis pandemisk influensa og alvorlig smittsomme sykdommer. Hauge orienterte om Folkehelseinstituttets ansvar for overvåking og varsling. Instituttet har døgnberedskap, ikke minst medikamentelt og står godt rustet til utbruddshåndtering når alarmen går. Overlege Siri Hauge sa at truslene Norge nå kan stå overfor er ny, ukjente agens. Influenzaepidemier og mat- og vannbåren smitte. Beredskapen er imidlertid god, men vi må ha en kontinuerlig overvåking, var hennes budskap.

DET KAN SKJE IGJEN

Tidligere beredskapssjef i Oslo kommune, John Birger Berntsen, skrudde tiden tilbake til 22.juli 2011 og terroranslagene som skulle snu opp ned på beredskaps-Norge. Berntsen fortalte om sin egen rolle og opplevelser i de hektiske dagene som fulgte. Han kom inn på de deler av beredskapen som ikke fungerte etter hensikten og som Gjørsv-kommisjonen senere pekte på. Mye er blitt endret og landet har en bedre terrorberedskap i dag. Vi registrerer en økt terrortrussel mot Norge. Det skulle angrepene mot satiretegnerne i Paris og hendelsene i København være klare indikasjoner på, mente Berntsen. At politiet nå bærer våpen understreker ytterligere det faktum at myndighetene frykter at alarmen kan gå, mente han.

KRISEHÅNDTERING OG BEREDSKAP

Leder av Krisestøtteenheten i Justis- og beredskapsdepartementet, direktør Malin S. Nossum, orienterte om prinsippene for beredskaps- og krisehåndtering. Ansvar, likhet, nærhet og samvirke har fått godt fotfeste hos alle aktører, så vel sivile som mili-

tære samarbeidspartnere. Nossum opplyste at Kriserådet omfatter departementsrådene i de ulike departementer. Samspillet mellom de ulike departementer fungerte bra og det øves jevnlig på ulike scenarier. Nossum orienterte om de saker departementet er opptatt av for tiden. Politireformen og Forsvarets bistand til politiet er tiltak som vil kunne løfte norsk beredskap flere hakk fremover, mente direktøren. Hun nevnte også at det er nedsatt et utvalg som skal se nærmere på Sikkerhetsloven. Det er vår oppgave å legge til rette for at uønskede hendelser skal kunne håndteres raskt og effektivt når alarmen går, sa direktør Malin S. Nossum.

POLITIETS HANDLINGS-MØNSTER

Suksesskriteriene for innsatsledelsen i et politidistrikt er tilstrekkelig trening, riktig utstyr og erfaring, sa innsatsleder Thor Langli i Oslo Politidistrikt i sitt foredrag. Han fortalte hvordan det kunne oppleves å være i fremste linje og måtte ta viktige avgjørelser i løpet av sekunder. Et godt planverk og 24 tiltakskort danner utgangspunktet, sa Langli, som presiserte at tiltakskortene ikke lå igjen i utrykningsbilen, men befant seg inne i innsatsledernes hode. Han understreket at det nordiske politisamarbeid var av stor betydning. Langli ga eksempler på utfordrende

situasjoner, ikke minst da alarmen gikk 22. juli 2011. Han opplyste at styringsinstruksjonen fra Politidirektoratet og politimesterens intensjon ligger til grunn for innsatsledelsen når alarmen går.

FORSVARETS BISTAND

Forsvarets spydspiss, Heimevernet, er det som politiet anmoder om bistand fra når de sivile ressurser ikke strekker til i gitte situasjoner. Distriktssjef HV02, oberst Karl-Henrik Fossmann redegjorde i sitt foredrag om Heimevernets beredskap rundt om i landet og de muligheter som lå til rette for den type anmodninger. Han nevnte en rekke eksempler på uønskede hendelser der Heimevernet hadde bistått politiet i forbindelse med flom- og skredulykker, søk etter savnede personer og rolle som forsterkningsressurs. Når alarmen går er det en ubetinget fordel at våre soldater har god lokalkunnskap, presiserte Fossmann.

Avslutningsvis var det anledning til å stille spørsmål til Nossum, Langli og Fossmann, noe en rekke av deltakerne benyttet seg av.

Arrangøren, Kvinners Frivillige Beredskap ble berømmet for sitt engasjement for totalforsvaret.

Direktør Monica Mattsson Kämpe, Folk og Forsvar og distriktssjef Johan Audestad i Siviltforsvaret ble tildelt KFBs Beredskapspris 2014.

Foto: Hanne Garder, KFB

Foto: NATO

STOR NATO-ØVELSE I NORGE

Et av NATOs hovedmål er å øve mer. Nå blir det en stor øvelse i NATOs nordligste område i 2018.

Etter NATO-toppmøtet i Chicago i 2012 ble det besluttet at alliansen skal øke omfanget av felles øvings- og treningsvirksomhet. Med start i inneværende år vil det bli gjennomført såkalte Connected Forces Initiative (CFI). Til høsten vil øvelsen gjennomføres på og rundt den iberiske halvøy med Portugal, Spania og Italia som vertsland.

– Vi ønsker geografisk balanse for gjennomføring av slike øvelser, og det er derfor både i Norges og NATOs interesse at øvelsen i 2018 blir gjennomført i den nordlige delen av NATOs område, sier forsvarsminister Ine Eriksen Søreide. Hun påpeker at alliert trening i nord i tillegg styrker forsvaret av Norges nærrområder.

SKAL DEMONSTRERE AVSKREKKING

– Vi satser på et øvingsscenario der vi fokuserer på å demonstrere avskrekking og forsvar av allianseom-

rådet. Fra norsk side ønsker vi at mer øving og trening skal være basert på kollektivt forsvar. Hoveddelen av øvelsen tar utgangspunkt i Norge, men flere områder i NATOs nordregion vil bli involvert, påpeker forsvarsministeren.

25.000 SOLDATER

Deltagelsen i årets høyprofiløvelse var på anslagsvis 25.000 soldater. Det er derfor naturlig å tenke seg at øvelsen i 2018 vil omfatte minst like mange.

– Norge vil fortsatt føre en aktiv invitasjons- og vertskapspolitikk for å tiltrekke seg alliert øving og trening til landet. Samtidig ser vi at det er nødvendig og svært nyttig å delta i større grad enn tidligere i relevante øvings- og treningsaktiviteter i andre deler av alliansen for å styrke det kollektive forsvaret, som er hjørnesteinen i NATO, sier forsvarsminister Ine Eriksen Søreide.

Bare halvparten av kommunene prioriterer beredskap

Dette er ikke tilfredsstillende, viser en landsomfattende undersøkelse.

– Våre erfaringer viser at kommunene stort sett klarer å håndtere små og middels store hendelser. Men når de virkelig store krisene inntreffer er det avgjørende at kommunene har gjort gode risiko- og sårbarhetsanalyser, og at en har gjennomarbeidet og øvet beredskapsplanen. Loven stiller krav til dette. Likevel ser vi dessverre at mange kommuner ikke tar dette på alvor, sier direktør Jon A. Lea i Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB).

Det har årlig vært gjennomført slike undersøkelser siden 2002 i regi av DSB.

– Vi vet aldri når en uønsket hendelse vil ramme en kommune, eller hvilke påkjenninger kommunen eller befolkningen vil utsettes for. Det vi vet er at kommunene gang på gang vil utfordres, og det må de ta inn over seg. Nå har kommunene hatt flere år på seg til å få dette på plass, og vi forventer at fylkesmenene sørger for å følge opp de kommuner som ikke gjør jobben sin, sier DSB-direktør Jon A. Lea.

RESULTATER FRA KOMMUNE-UNDERSØKELSEN

- 41 prosent av kommunene har en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse som oppfyller utvalgte krav.
- 35 prosent av kommunene har en overordnet beredskapsplan som oppfyller utvalgte krav.
- 72 prosent av kommunene har øvet overordnet beredskapsplan siste to år.
- 59 prosent av kommunene har en plan for oppfølging av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Kilde: DSB

Kvinnenes roller i krig og konflikt er mange.

Foto: Forsvarets mediesenter

STYRKER INNSATSEN FOR KVINNER I KRIG OG KONFLIKT

– Kvinner rammes spesielt hardt av krig og konflikt, sa statsminister Erna Solberg under lanseringen av en ny handlingsplan for arbeidet med kvinner, fred og sikkerhet for perioden 2015–2018.

Det er i år 15 år siden FNs Sikkerhetsråd vedtok resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet, som senere er fulgt opp av ytterligere seks resolusjoner. Handlingsplanen er regjeringens verktøy for å bidra til at disse resolusjonene blir etterfulgt i praksis.

Den nye handlingsplanen ble fremlagt i nærvær av utenriksminister Børge Brende, forsvarsminister Ine Eriksen Søreide, justis- og beredskapsminister Anders Anundsen og barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne.

KVINNER FORTSATT UTSATT

– Til tross for økende oppmerksomhet rundt situasjonen for kvinner og krig er realiteten fortsatt at kvinner utsettes for drap, fordrivelse, seksuelle overgrep, sult og nød. Kvinner utelukkes fra samfunnsdeltagelse og fredsforhandlinger. Jeg er opptatt av

at menn har like stort ansvar som kvinner for å sikre at begge kjønn blir ivaretatt i prosessen knyttet til fred og sikkerhet. Aktiv samfunnsdeltagelse er også viktig for å forebygge radikalisering, sa statsministeren.

KJØNNSPERSPEKTIVET I ALLE NATO-OPERASJONER

Ingen NATO-operasjoner planlegges nå uten at kjønnsperspektiver er med.

– Vi har vært aktive i å utvikle NATOs direktiv for implementering av 1325 og NATOs handlingsplan på området. Over to år har vi også stilt med en norsk spesialrepresentant på området, vi har deployert genderrådgivere og vi har utviklet kompetanse, sa forsvarsminister Ine Eriksen Søreide under presentasjonen. Hun viste til erfaringene fra Afgha-

nistan der en bedre kjønnsbalanse og et bedre kjønnsperspektiv bidro til å styrke kvaliteten i utbredelsen av oppdragene og å bedre situasjonsforståelsen av styrkebeskyttelsen til militære avdelinger.

EN RØD TRÅD

Regjeringen vil systematisk legge til rette for at kvinner kan delta i fredsprosesser, styrke opplæringen om hvordan kvinners sikkerhets- og humanitære behov kan ivaretas. I følge handlingsplanen skal bekjempelse av seksualisert vold gå som en rød tråd gjennom alle disse områdene. Regjeringen vil spesielt prioritere innsatsen i Afghanistan, Colombia, Myanmar, Palestina og Sør-Sudan. Det er utenriksdepartementet som skal lede arbeidet med å lage årlige rapporter om gjennomføringen av handlingsplanen.

VIKTIG HÅNDBOK FOR NØDETATENE

Gir retningslinjer for ambulanse-, brann- og redningspersonell og politi, både under utrykning og på skadestedet. Lanseres også som app.

Den nye håndboken heter «Farlige stoffer – CBRNe» (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and Explosives). Den forrige boken var en suksess og ble hyppig brukt av nødetatene. I Direktoratet for Samfunnsikkerhet og Beredskap (DSB) pekes det på betydningen av rask og presis informasjon ved alvorlige hendelser. Det understrekes at det er mange fagområder som krever spesialkunnskap, alt fra kjemi til medisin.

Appen er gratis og finnes i Google Play og App Store under spesielle betegnelser. Noen av funksjonene er at en kan ta bilder for å dokumentere hendelser, skrive notater og ta opp lyd. Det er også sjekklister for å holde orden før og etter utrykning og på skadestedet.

Direktør Jon A. Lea i DSB understreker at det er viktig å dele informasjon på tvers av landegrensene og etater.

– Vi er takknemlige for samarbeidet om et felles nordisk produkt hvor flere deler sin spesialkompetanse, sier han.

Boken er utarbeidet av DSB, Svenske MSB, Oslo brann- og redningsetat, Oslo Universitetssykehus, Oslo politidistrikt, svensk politi, Socialstyrelsen, Räddningstjänsten Storgöteborg, CTIF (International Association of Fire and Rescue Services) og Storstockholms brandförsvaret.

Det er en egen gruppe som har utarbeidet den norske versjonen.

Forsvaret styrker logistikkberedskapen

En ny logistikkontrakt vil gjøre Forsvaret raskere og mer utholdende.

Forsvaret har signert en svært viktig beredskaps- og logistikkontrakt med den norske Wilh. Wilhelmsen-gruppen. Kontrakten vil gi Forsvaret høyere beredskap og større utholdenhet.

I en kommentar til kontraktinngåelsen påpeker forsvarssjef Haakon Bruun-Hanssen at sikkerhetssituasjonen har endret seg og at en må tenke helt nytt.

– Beredskapskontrakten vil styrke Forsvarets reaksjonsevne og Wilhelmsens logistikkleveranser vil ha en vesentlig betydning for vår forsvarsevne, sier Bruun-Hanssen.

OMFATTENDE NYBROTTSARBEID

Kontrakten gir Forsvaret anledning til å trekke på ressurser fra en solid logistikkaktør, som blant annet eier om lag 30 prosent av verdens flåte for frakt av store kjøretøy. Det er første

gang Forsvaret inngår en så viktig og omfattende beredskapskontrakt med en sivil næringslivsaktør.

– Det er gledelig å kunne anvende den kompetansen vi har opparbeidet til å støtte det norske forsvaret og de strenge kravene de setter til beredskap og sikkerhet, sier Thomas Wilhelmsen, som er konsernsjef i Wilh. Wilhelmsen-gruppen.

Tidligere har Wilhelmsen-gruppen samarbeidet med det amerikanske forsvaret fra andre verdenskrig da de transporterte tropper og tyngre utstyr i forbindelse med Stillehavskrigen.

SOLID INFRASTRUKTUR

NorSeaGroup, som eier 40 prosent av Wilh. Wilhelmsen-gruppen, har en solid infrastruktur med forsyningsbaser langs hele norskekysten og lang erfaring med å lede store logistikkoperasjoner. Ikke minst vil

dette ha stor betydning for Heimevernet ved nasjonal krisehåndtering. HV-soldater slipper å reise for egen maskin, gjerne over lengre avstander, til HV-distriktets lagre og depoter for å gjøre seg kampklare.

SPARER PENGER

Kontrakten gir Forsvaret anledning til å benytte infrastrukturen Wilhelmsens underleverandør, NorSea-Group, besitter. Kontrakten som har en varighet på sju år, vil derfor bety en kraftig beredskapsøkning og besparelse for Forsvaret.

– Det er vanskelig å angi et konkret tall på dette, men Forsvaret sparer det det koster å bygge opp den infrastrukturen og kapasiteten Wilh. Wilhelmsen-gruppen lar oss dra nytte av, sier forsvarssjef Haakon Bruun-Hanssen.

– FESTIVALARRANGØRER MÅ TA ANSVAR!

Vår og sommer. Tid for musikkfestivaler landet over. Men hva med sikkerheten? – De mange frivillige må få kompetanse til å foreta livreddende førstehjelp. Store folkemasser krever stor årvåkenhet og rask inngripen når noen får et illebefinnende, sier sykepleier Bjørn Stenderbakken ved legevakten på Fagernes.

AV JANERIK THORESEN

Det er høysesong for musikkfestivaler, som innebærer store ansamlinger av mennesker, både til utendørs- og innendørsarrangementer. Det som skal være hyggelige opplevelser kan imidlertid raskt bli snudd til en tragedie dersom dramatiske hendelser inntreffer. På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet har Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap utarbeidet en veileder om sikkerhet ved arrangementer med store ansamlinger av mennesker og/eller med potensial for store ulykker. Den er ment å være en håndbok- eller verktøy – til nytte for arrangører og myndigheter. Veilederen er blitt godt mottatt av mange arrangører.

IKKE NOK

Fysiske sikringstiltak er bra, men langt fra nok, mener Bjørn Stenderbakken, som i det daglige arbeider som sykepleier ved legevakten på Fagernes. Han er spesialutdannet i beredskapsarbeid og helserettet arbeid i katastrofer, kriser og krig. Fra sine yngre år kjenner han festivalmiljøet godt.

– Erfaringen viser at det under store arrangementer vil inntreffe hendelser der det er fare for at liv kan gå tapt. Gjennom årenes løp har jeg sett mange eksempler på folk som brått har fått et illebefinnende og falt om. Noen har faktisk dødd, rett og slett fordi det tok for lang tid for helsepersonellet å komme til stedet. Ved slike akutte hendelser er en avhengig av at noen i nærheten kan livreddende førstehjelp. Derfor bør alle festivalarrangører sørge for at det er personer med den nødvendige kunnskap blant publikum, som kan trå til i påvente av at innleid

Stor interesse for festivaler.

Foto: iStock

sanitetspersonell kan overta, fremhever Stenderbakken.

KURSER FRIVILLIGE

På de ulike festivaler og øvrige arrangementer sommerstid arbeider det mange frivillige. I kraft av sine personlige interesser gjør de et viktig og nødvendig arbeid for arrangørene. Det er disse frivillige Stenderbakken har kastet sine øyne på.

– Jeg er opptatt av de frivillige på utefestivalene som befinner seg blant publikum skal kunne hjerte- og lungeredning. Høgskolen i Trøndelag allierte seg med Rock City allerede for fem år siden og startet kursing av frivillige, men også arrangører. Selv har jeg i en årrekke reist rundt og holdt kurs. Enkle og raske grep, frie luftveier, kunnskap om evakueringsveien for ambulansen. Bevisstgjøring er en viktig side av ethvert arrangement. De frivillige selv stiller seg svært positive til en slik opplæring

når de blir klare på den rolle de kan spille. Selv om også arrangørene spiller på lag er det ennå ikke alle som ha fått dette med seg. Og flere vil det bli i løpet av sommeren. Jeg har ingen forventning om at det vil komme noe spesifikt i lovverket om sanitetsvakt. Da er løsningen mange frivillige og flotte mennesker som gjør en stor samfunnsinnsats, sier Bjørn Stenderbakken.

NOEN STORE ULYKKER VED ARRANGEMENTER

- Discotekbrannen i Gøteborg 1998
63 ungdommer omkom
- Roskildefestivalen 2000
9 mennesker ble klemt i hjel
- Teknofestivalen Love Parade 2011
19 mennesker omkom i trengselen
- Indiana State Fair 2011
7 mennesker omkom

Klimaet krevde rekordinnsats av Sivilforsvaret

Alle hendelser i Norge i 2014 omfattet 67.000 innsatstimer mot 24.000 året før.

Branner, flom og leteaksjoner bidro i fjor til lengre, dyrere og mer omfattende innsatser enn tidligere. Utgiftene beløp seg til 12,3 millioner kroner. Året før var tallene på gjennomsnittet, rundt fem millioner kroner. Det er særlig branner som har sendt kurvene opp i været. Faktisk så ble 7,1 millioner kroner alene brukt på utgifter til brannbekjempelse.

Fjoråret var preget av mange store hendelser, så som storbrannene på Frøya, Flatanger og i Lærdal og storflommen i Odda.

– Det var tungt og krevende arbeid å slukke brannen på Flatanger på vinteren, med frosne slanger og våte, stive klær. Skogbranner byr på andre utfordringer i ulendt terreng med tungt utstyr. Innsatsene i 2014 har hatt lengre varighet og vært mer omfattende enn tidligere, sier fungerende avdelingsdirektør for Sivilforsvaret, Arnstein Pedersen.

Her øver Sivilforsvaret sammen med Heimevernet.

Foto: Forsvarets mediesenter

Til sammen har 5814 mannskaper vært i sving. Det er 2643 flere enn i 2013.

– Klimaet er årsak til mange innsatser. Vi rykker også ut til flere hendelser fordi de som trenger bi-

stand vet at Sivilforsvaret er en pålitelig ressurs som er forutsigbar. Vi kommer med trente og organiserte mannskaper, sier Pedersen i en kommentar.

Betydelig trussel mot norske interesser

Nettverksbaserte etterretningsoperasjoner er en betydelig trussel mot norske interesser. Slike operasjoner

utføres mot en rekke mål i Norge. Fremmed etterretning angriper løpende norske myndigheter og virk-

somheter. Utsagnene kommer fra «Etterretningstjenestens vurdering 2015».

Operasjonene blir stadig mer målrettede og teknisk avanserte. Det er statlige aktører som står bak den mest alvorlige trusselen. Russland og Kina er de mest aktive aktørene bak nettverksbaserte etterretningsoperasjoner rettet mot Norge. Den mest alvorlige trusselen i fredstid er at aktørene får innsyn i politiske vurderinger, militære forhold, kommersielle data og intellektuell eiendom. I en krise eller krig kan nettverksoperasjoner også benyttes til sabotasjeføremål og til støtte for konvensjonelle militære operasjoner, heter det i «Etterretningstjenestens vurdering».

Foto: Forsvarets mediesenter

Kontinuerlig overvåking og rask inngripen er nødvendig.

Omstilling og effektivisering av forsvarssektoren

Knut Ringen er forbundsleder i Personellforbundet. Han har 30 års erfaring som sivil ansatt, først og fremst i Forsvarets overkommande og senere i Forsvarets logistikkorganisasjon. Han har dessuten vært tillitsvalgt for Personellforbundet på ulike nivåer i Forsvaret i denne tidsperioden.

Forsvarssektoren har vært igjennom mange, og strengt talt nødvendige omstillinger de siste 15 årene. Det er liten tvil om at allerede i starten av 2000, var materiell og utstyr klart for utskiftning. Men det var fred og fordragelighet i Europa og dermed lite politisk interesse for økning av forsvarsbudsjettet. Løsningen ble nedbemanning og interneffektivisering av forsvarssektoren.

15 år har gått og dagens forsvar er noe helt annet. Mye nytt materiell og utstyr er byttet ut, men nå er utfordringen blant annet at vi har for lite kompetent personell til å bruke disse nyanskaffede kapasitetene på en effektiv måte. Vi som fagforening ser at personellet er lei av omstilling og at mange er på grensen av bruk av overtid. Skepsisen er derfor stor når forsvarsminister Ine Eriksen Søreide ba forsvarssjefen om et nytt fagmilitært råd (FMR) i oktober fjor. Det er helt normalt at den politiske ledelse ber om slike vurderinger omtrent hvert fjerde år. Sist Forsvaret ga sitt fagmilitære råd var i andre halvdel av 2011, sånn sett kom dette FMR noe tidligere enn ventet. Rådet skal inneholde en faglig vurdering av situasjonen og hvordan det norske forsvaret helst bør innrette seg for å løse utfordringene for Forsvaret fremover. Det har i de senere år vært fokusert mye på at vi skal gå fra et invasjonforsvar til et innsatsforsvar, denne måten å tenke forsvar på er i ferd med å endres. Oppdraget til forsvarssjef admiral Haakon Bruun-Hanssen, har hovedfokus på forsvaret av Norge, i tillegg til å forberede støtte fra NATO ved et eventuelt angrep, eller terroranslag mot Norge. Dette blir et taktskifte som følge av at den sikkerhetspolitiske situasjonen, som er i endring rundt oss utaler forsvarssjefen. Han legger ikke skjul på at Russlands vilje og evne til å bruke militærmakt i Ukraina er en tankevekker. NATO er også i endring, mange NATO-land har redusert sine forsvarsbudsjetter siden murens fall på slutten av 80-tallet. NATO har også tatt opp mange flere land med grense til Russland enn det var under den kalde krigen. Dette til sammen gjør at Norge må regne med å måtte stå i en eventuell konflikt langt lenger før alliert hjelp kan forventes.

Brigader Inge Kampenes leder arbeidet med nytt fagmilitært råd. Han informerer om at det utarbeides en gapanalyse ut fra det forsvaret vi har i dag, og det forsvaret vi må ha for å møte fremtidige trusler. Dette betyr end-

ringer. Noen våpensystemer vil bli prioritert fremfor andre. Kartet over Norge med røde, gule og grønne stasjoner og leiere er igjen opp, heldigvis har man gjort seg noen erfaringer fra tidligere prosesser, og vet at flytting også medfører store kostnader. Mange av utfordringene til Kampenes er knyttet til økonomi. Ambisjonene om kortere responstid og økt robusthet i det fremtidige forsvar vil koste, men kravet fra politikerne er at det må holdes innenfor dagens forsvarsbudsjett + 0,5 % i årlig økning. Det blir derfor lett etter innsparingspotensialer i hele forsvarssektoren fremover. Alt skal vurderes, det eneste som ligger fast er nye kampfly med tilhørende baser på Ørlandet og Evenes. Ellers skal alt ses på og alle tenkelige scenarier vurderes. For å illustrere noen av tankene har Hæren fått i oppdrag og vurdere om det er mest hensiktsmessig å ha en brigade fremfor flere mindre enheter. Hæren og HV får også i oppdrag å vurdere mer samkjøring og samarbeid. Sjøforsvaret skal vurdere sine kapasiteter og fartøy. Hva vil løse oppdraget best i fredstid og krig? Vil nye store kystvaktfartøy fremfor fregatter være fremtiden for Sjøforsvaret? I tillegg til disse vurderingene skal alle de store driftsenhetene i Forsvaret utrede følgende av en 30 % reduksjon av all stabs og støttefunksjoner. I denne sammenheng vil også FMR bruke rapporten fra konsulentfirma McKinsey som Forsvarsdepartementet har engasjerte for å se på modernisering og effektivisering av stabs-, støtte og forvaltningsfunksjoner i forsvarssektoren.

Oppdraget om nytt fagmilitært råd til forsvarssjefen vil legge føringer for den videre utviklingen av Forsvaret og forsvarssektoren i sin helhet. Kostnadene med innføringen av nye systemer som nye kampfly og helikopter, samt behovet for større tilstedeværelse i Nord-Norge, spesielt for kystvakten vil bli formidable.

Vi i Personellforbundet tror at effektivisering og organisatoriske grep kan møte deler av utfordringene forsvarssektoren står ovenfor, men ikke alt. Presset på de ansatte er nå stort nok. Skal vi opprettholde dagens nivå eller til å med øke robusthet, tilstedeværelse og øvingsnivå må forsvarsbudsjettet økes. Vi forstår dette er et vanskelig politisk tema, men trusselen er reel og det tar tid å bygge opp et forsvar.

TEMA:

STRØMLØS OG RÅDLØS?

Når strømmen blir bort over et lengre tidsrom er gode råd dyre. Hvilken beredskap forefinnes egentlig på de mest kritiske samfunnsarenaer? Hva kan vi forvente skjer? Har vi tatt innover oss hvor alvorlig et vedvarende strømbrudd kan bli for oss alle?

Trygge Samfunn har sett nærmere på noen viktige samfunnsarenaer.

ET SAMFUNN I DYP KRISE

Et massivt, velorganisert og ondsinnet hacker-angrep fra en fremmed makt eller en gigantisk solstorm som treffer blink kan sette det norske samfunn fullstendig ut av spill. En lang periode uten strøm vil kunne få uante konsekvenser.

AV JAN ERIK THORESEN

Amerikanske forskere mener det er tolv prosent sjanse for at verden vil oppleve den kraftigste solstormen på 150 år før 2020. Elektromagnetisk stråling kan utløse en verdensomspennende katastrofe. Under en kratig eksplosjon vil solpartikler bli kastet ut i en enorm hastighet og trenge seg inn i jordas magnetfelt. Strålingen vil kunne føre til elektromagnetisk induksjon i kraftlinjer med den umiddelbare følge at kraftdistribusjonen rett og slett bryter sammen. Transformatorer går i metning og brenner ut. Alt som ikke har nødkraft i form av nødaggregater vil bli slått ut omgående. Ganske raskt vil også aggregatene slutte å virke.

Et annet scenario er et massivt, velorganisert, målrettet og vedvarende angrep rettet mot landets digitale og samfunnskritiske infrastrukturer, iscenesatt av en fremmed makt med betydelige ressurser og kompetanse.

SLUTTER Å FUNGERE

Ganske raskt vil nærmest all infrastruktur slutte å fungere. Renseanlegg for vann og kloakk stopper. Drivstoffpumper og raffinierier slutte å virke. Helsevesenet lammes. Alarmsentraler og nødtelefoner vil ikke fungere. Mobilnettet er intakt inntil batteriene i basestasjonene blir tomme. Produksjon og distribusjon av mat stanser opp. Butikkene vil raskt gå tomme for varer. Mini-banker vil ikke kunne brukes, heiser står, kommunikasjonene lammes. Radio, TV og PC fungerer ikke. Maten i kjøleskap og dypfryser vil gradvis bli ødelagt. Trafikk- og veilys, T-bane, trikk, fly og tog vil bli lammet.

SATELLITTER SETTES UT AV SPILL

Viktige satellitter vil bli satt ut av spill, bli degenerert eller ødelagt. Alle typer satellitter og satellittkontrollsystemer vil påvirkes, både for kommunikasjon, navigasjon og jordovervåking. Datanett vil helt kunne slutte å fungere. Som følge av støy mellom satellittene og jorda vil satellittene ikke kunne kontrolleres fra bakken. De vil kunne drive ut av sin bane og rotere rundt slik at en mister kontakten med dem. Etter lang tid uten kontroll vil satellitter kunne kolliderer med hverandre.

ENORME KOSTNADER

Det nasjonale forskningsrådet i USA har regnet seg frem til at skadene etter en gigantisk solstorm ville koste mellom en og to billioner dollar bare

det første året etter at stormen finner sted. Forskningsrådet mener at gjenoppbyggingen av infrastrukturen vil ta mellom fire og ti år. Denne rapporten ble laget så langt tilbake som 2008. Siden den gang har teknologien blitt betydelig mer sårbar.

TRYGGE I NORGE?

Direktoratet for Samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), Statnett og NVE har vurdert Norges sårbarhet overfor den elektromagnetiske strålingen og konkludert med at landet, tross alt, er temmelig robust. Norge har et lite strømmenn med mange kraftverk og korte avstander. Landet vil aldri få en fullstendig kollaps av den størrelsesorden Det amerikanske forskningsrådet beskriver.

En solstorm utløser enorme krefter.

Foto: NASA

– STRØMSTANS ER HÅNDTERBART

Oslo universitetssykehus HF omfatter alle offentlige sykehus i hovedstaden.

– Vi har teknisk vakt 24 timer i døgnet i tillegg til seks eletrovakter som kan rykke ut umiddelbart. Selv ved lange strømbrudd vil sykehusene kunne opprettholde tilnærmet full drift, sier spesialrådgiver for beredskap, Inge Solheim.

AV JAN ERIK THORESEN

Da de store sykehusene i hovedstaden ble slått sammen til Oslo universitetssykehus HF ble det utarbeidet en ny beredskapsplan som gjaldt dem alle; Ullevål sykehus, Radiumhospitalet, Rikshospitalet, Aker sykehus, Oslo legevakt og Dikemark sykehus. Virksomheten er pålagt å ha beredskapsplaner, basert på risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) med oversikt over ansvar og myndighet, varslingsrutiner, prosedyrer for operativ ledelse, informasjonsberedskap og samordning av planer. Vurderingen av risiko knyttet til de uønskede hendelser som mest sannsynlig kan komme til å inntreffe sett opp mot håndteringsevnen.

– Personell som er tiltenkt oppga-

ver i beredskapsplanen skal være godt øvet og ha nødvendig kompetanse og beskyttelsesutstyr, påpeker spesialrådgiver, beredskap, Inge Solheim.

Han understreker at dette er sterkt vektlagt ved Oslo universitetssykehus HF.

ET LINJEANSVAR

De ulike klinikkledere er ansvarlige for beredskapsplanene på klinikknivå og lavere. Det er beredskapsrådet som utarbeider forslag til beredskapsplaner og øvelser. En spesiell meldeplakat beskriver hvordan en skal agere når en hendelse oppstår, dersom den kan kreve tiltak etter beredskapsplanen. Det opereres med grønn, gul og rød be-

redskap, avhengig av faregrad, omfang og mobilisering av betydelige ressurser og drift. Administrerende direktør og medlemmene i ledermøtet utgjør kriseledelsen. Hendelsens art og karakter er avgjørende for hvorvidt situasjonen kan håndteres av den ordinære linjeledelsen. Beredskapssjefen er ansvarlig for å etablere nødvendige krisestøttefunksjoner.

GODT FORBEREDT

Forsyningssvikt av elektrisk kraft er en type hendelse Oslo universitetssykehus HF ofte kan stå overfor.

– Det kan dreise seg om brudd på kraftforsyningen fra leverandør som berører deler av et bygg, ett helt eller noen bygg – eller brudd som berører hele virksomheten. Vi kan stå overfor brudd i forsyningen fra leverandør og samtidig svikt i nødstrømsaggregat. Endelig kan hendelsen omfatte brudd på kraftforsyningen fra leverandør og samtidig svikt i nødstrømsaggregat og avbruddsfri strømforsyning (UPS). Alt dette må vi søke å håndtere på en slik måte at det i minst mulig grad innebærer et redusert pasienttilbud. Det vil alltid være situasjoner som blir annerledes enn det en normalt kan forvente. Sett fra et beredskapsmessig synspunkt er det viktig at vi stadig bygger lærdom og erfaringer fra hendelser. Utfordringene er mange, men håndterbare, sier Inge Solheim.

DRIFTEN OPPRETTHOLDES

– Ved brudd i kraftforsyningen fra eksternt leverandør, det vi benevner som normal kraft, kan vi opprettholde kraft i bygg eller rom som har nødstrøm fra aggregater. Ventilasjon, kompressorer for medisinske gasser og en del annet kritisk utstyr

Livsviktige funksjoner opprettholdes når strømmen går.

Foto: Pixabay

vil imidlertid ikke fungere som normalt. I lokaler som ikke har nødstrøm fra aggregat kan det bli nødvendig å stanse virksomheten helt og eventuelt evakuere pasientene. Dersom nødstrømsaggregatene også skulle svikte vil vi kun ha nødlys og uavbrutt strømforsyning på prioriterte rom og medisinsk utstyr. Skulle en slik situasjon oppstå må de pågående aktiviteter avvikles eller flyttes raskest mulig, sier Michal Kjerstad, som er driftsleder for Elektro Elkraft i avdeling Drift og vedlikehold.

TEKNISK DØGNVAKT

– Det er de enkelte klinikker som er ansvarlig for at avdelingene har beredskapsplaner for håndtering og drift ved svikt i elektrisk kraftforsyning. Gjennom Oslo sykehusservice har vi vakt 24 timer i døgnet. Dessuten sitter det seks elektrovakter klare til å rykke ut innen en tidsramme på 60 minutter for å iverksette feilsøking og feilretting, forteller Inge Solheim,

LANGE AVBRUDD

Under spesielle omstendigheter kan det oppstå en situasjon der det dreier seg om avbrudd av flere døgnvarighet.

– Selv om vi har et solid system for hvordan ulike situasjoner skal håndteres, vil en langvarig svikt i strømforsyningen gi spesielle og krevende utfordringer. Dersom hele sykehuset ble fullstendig uten strøm vil eksempelvis kjøle- og fryseskap ikke lenger fungere. Vaskeriene vil ikke fungere og derved ikke kunne forsyne pasienter og personell med tilfredsstillende rent tøy. Problemene vil etter hvert nå operasjonsstuen. Vi har øvd på flytting av pasienter til andre sykehus. Det er en omfattende og krevende prosess. Vi er imidlertid så godt forberedt som det, realistisk sett, er mulig å være. Lange avbrudd i strømtilførselen er særdeles utfordrende i et digitalt og sårbart samfunn. Helse- og sykehussektoren er en arena der fravær av strøm vil kunne ramme helt spesielt. Men vi er altså godt forberedt, sier seksjonssjef Elektro, Karsten Sande.

Kraftstasjon i Buskerud.

Foto: NVE

Skal lede landets kraftforsyning under kriser

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvaret for å samordne beredskapsplanleggingen og skal lede landets kraftforsyning under beredskap og i krig. For dette formålet spiller Kraftforsynings beredskapsorganisasjon (KBO) en sentral rolle.

AV JAN ERIK THORESEN

KBO består av NVE og de virksomheter som står for kraftforsyningen. Dette omfatter alle enheter som eier eller driver kraftproduksjon med tilhørende vassdragsregulering, overføring og distribusjon av elektrisk kraft og fjernvarme. Alle enheter i KBO har en selvstendig plikt til å sørge for effektiv sikring og beredskap. Videre å iverksette tiltak for å forebygge, begrense og håndheve virkningene av ekstraordinære situasjoner. Alle kriser skal i utgangspunktet håndteres på lavest mulig effektive nivå av dem som har ansvaret til daglig og med minst mulige endringer i forhold til ordinær organisering av virksomhetene. Alle enheter i KBO skal ha en beredskapskoordinator. Vedkommende er enhetens administrative kontaktledd mot NVE, som på sin side er den som setter rammer, gir

veiledning, tilrettelegger øvelser og fører tilsyn med alle selskaper innen KBO.

I fredstid er KBOs oppgaver å løse problemer ved skade på kraftanlegg som følge av naturutløste hendelser, teknisk svikt, terror- eller sabotasjeaksjoner og i forbindelse med rasjoner etter energiloven. Ved krigsberedskap plikter alle kraftforsyningsenheter å rette seg etter direktiver fra overordnet myndighet i KBO. Dette medfører ingen endringer i selskaperens eierforhold. KBO skal forberede, etablere og opprettholde en struktur som gir alle relevante ledd i kraftforsyningen oppgaver og ansvar for effektivt å kunne håndtere ekstraordinære situasjoner i kraftforsyningen.

KBO er organisert på sentralt, distrikts- og fylkesnivå og lokalt nivå.

– NØDNETT ER ROBUST

Nødnett er en av Norges største investeringer noensinne. Det er tatt høyde for robusthet i alle faser og på alle nivåer. – Alle basestasjoner kobles i ringstrukturer slik at det vil være to linjer frem til hver enkelt stasjon. Det sikrer oppetid ved strømutfall på en enkeltlinje, sier direktør Tor Helge Lyngstøl i Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK).

AV JAN ERIK THORESEN

Direktør Tor Helge Lyngstøl

Et landsdekkende nødnett vil være en realitet i løpet av inneværende år. Nødnett er navnet på det digitale radiosambandet for nød- og beredskapsstasjoner i Norge. Det er et separat radionett, primært et samband for tale i grupper, men gir også mulighet til å sende meldinger foruten begrenset overføring av data. Nødnett gir nød- og beredskapsstasjonene anledning til sømløs kommunikasjon på tvers av organisatoriske og geografiske grenser. Samtidig er det mulig for en gruppe å snakke uforstyrret på nettet uten at andre brukere har adgang til informasjonen.

– Hele radionettet vil være i drift i 2015 i henhold til planen. 2100 basestasjoner vil gi dekning til hele fastlands-Norge. Det sier seg selv at vi har måttet stille store krav til robusthet i alle faser, fra utbyggingen og videre til drift og bruk. Utfordringene har vært, og er, mange og kompliserte, men vi kan med visshet slå fast at Nødnett nå er så robust som det er mulig å få det innenfor de vedtatte budsjetttrammer, sier direktør Lyngstøl.

EKSTREMVÆR OG STRØMUTFALL

Ekstremvær og stor avhengighet av digital kommunikasjon har gang på gang vist hvor sårbart samfunnet er når strømmen faller ut.

– Nødnett skal være samfunnets kommunikasjonssystem for samhandling og ledelse i og mellom beredskapsorganisasjoner under kriser. Det krever at det må være operativt så lenge krisesituasjonen vedvarer. Målet er å gi forutsigbar dekning for brukerne. Nødnett er planlagt slik at systemet skal fungere selv om enkeltkomponenter skulle svikte. Alle basestasjoner er koblet i ringstrukturer, slik at det er to linjer frem til hver enkelt stasjon. Det sikrer oppetid ved utfall av en enkeltlinje. Nødnett bygges ut med minimum 8 timers reservestrøm på basestasjonene. 15 prosent av basestasjonene bygges ut med 48 timers reservestrøm. Faktisk er dette en bedre reservestrømsberedskap enn hva tilfellet er hos de kommersielle mobilnettene, forteller Tor Helge Lyngstøl.

drift og vedlikehold av nødnettet på vegne av Staten. DNK må operere innenfor de budsjetttrammer politikerne til enhver tid beslutter.

– Vi er selvsagt opptatt av å ha så robuste løsninger som mulig. Bortfall av strøm over lengre perioder krever god reservestrømskapasitet. Selv om statistikken viser at de fleste feil som leder til strømbrudd rettes innen 24 timer, viser det seg i ekstremvær, oftere og oftere, at det resulterer i langvarige utfall for større befolkningsgrupper. Ekstremværet Dagmar ga seg utslag i at en del områder var uten både strøm og mobildekning i lang tid. DNK har gjennomført en analyse av mulige teknologiske løsninger som kan øke reservestrømsberedskapen i flere deler av landet som er omfattet av et spesielt tøft klima. Blant de alternative forslagene vi har lansert dreier det seg om at om lag halvparten av basestasjonene i Nødnett automatisk utvides til 72 timer reservestrøm med mulighet for etterfylling av drivstoff, primært ved bruk av diesellaggregater. Disse basestasjo-

«Vi har stilt store krav til robusthet i alle faser, ikke minst når det gjelder reservestrøm»

Reservestrømløsningene i Nødnett er basert på bruk av blybatterier og diesellaggregater. I det pågående utredningsarbeidet har en sett på andre løsninger, som Litium-Ion batterier og brenselceller.

AVHENGIG AV POLITIKERNE

Det er Direktoratet for nødkommunikasjon som er ansvarlig for utbygging,

nene vil gi dekning til tettsteder, beredskapsentre, viktige institusjoner, langs europaveier og i luftrom så lenge en krise med strømutfall varer. En slik oppgradering av reservestrømsberedskap for Nødnett vil medføre omfattende kostnader. Vi får avvente den tilbakemelding vi får fra politisk hold, sier direktør Tor Helge Lyngstøl.

Oslo Lufthavn godt forberedt

Et fullsatt terminalbygg med travle og forventningsfulle reisende. Strømmen går – og hva så?

AV JAN ERIK THORESEN

Ved Oslo Lufthavn har en god beredskap, både ved korte og lange strømutfall. Avdelingssjef, Bygg og Anlegg, Terje Bråten, kan fortelle at det er en 2-sidig høyspent strømforsyning inn til lufthavnen.

– Et eget reservekraftanlegg forsyner oss med det vi trenger for å kunne fortsette driften av lufthavnen. De to første timene vil det ikke merkes at strømmen er borte. Da kjører vi på med reservekraft. Dersom strømutfallet varer utover i tid vil terminalbygningens ulike funksjoner gradvis stoppe opp. Hvor lenge vi kan holde det gående er avhengig av vær, vind og årstider. Det er heldigvis svært sjelden at vi vil oppleve så lange utfall, sier Terje Bråten

Avdelingssjefen understreker at det aldri vil være fare for det flyoperative.

– Vi vil alltid være i stand til å opprettholde viktige flyvninger som ek-

sempelvis ambulanseflyvninger. Det gjennomføres jevnlig øvelser og tester av all reservekraftforsyning helt ut til det ytterste leddet hvor vi kan flytte om på PCer og tilkoble dem til andre kontakter, understreker Bråten.

Han ser for seg et scenario der hele Østlandet er mørklagt.

Travelt på Oslo Lufthavn.

Foto: Oslo Lufthavn

ØNSKET IKKE Å MENE NOE

De mange henvendelser Trygge Samfunn rettet til ulike aktører innen samfunnskritiske arenaer med spørsmål om beredskap i tilfelle det skulle bli svikt i energiforsyningen over en lengre periode, ble positivt mottatt og besvart. Det er godt å kunne konstatere at beredskapen både er solid og øvet.

De fleste vil være enige i at tilførsel av mat og drikke er noe av det aller viktigste, men ikke det viktigste. Men hva gjør de store matvarekjedene når alt plutselig blir mørkt? Sluttede de å levere? Har de noen plan for hvordan de i slike situasjoner skal agere? Da spørsmålene ble stillet til REMA 1000, ble det brått stille. Noen dager gikk før tilbakemeldingen kom at dette hadde en av de største matvarekjedene i landet ingen kommentarer til.

Gjennom årenes løp har bankene drevet sine kunder fra skanse til skanse. Først var det greit med kontanter. Så skulle alle bli «sjekkiser» for deretter å bli tvunget inn i den digitale verden, enten en ville eller ikke. Apper, dupperetter og alle slags «smarte» løsninger så dagens lys. Bank- og finansnæringen har i realiteten satset hele sin eksistens på at strømmen ikke går. For hva skjer om den skulle utebli dag etter dag? Kanskje var spørsmålet overraskende eller litt ubehagelig. Vedkommende som fikk i oppdrag å svare tok aldri kontakt tilbake. Så hva bank- og finansnæringen mener og om de i det hele tatt har tatt innover seg at et langvarig strømbrudd kan inntreffe, forblir en hemmelighet.

PRIVAT BEREDSKAPSLAGER

Blir kraftnettet slått ut over en lang tidsperiode, vil enkeltpersoner og familier rammes. KFB anbefaler at hver husstand tenker nøye gjennom hvordan en best mulig kan gardere seg mot skadevirkningene. Et enkelt beredskapslager bær være obligatorisk i ethvert hjem.

- Vann
- Mat
- Medisinskop/førstehjelp
- Lommelykt
- Stearinlys og fyrstikker
- Varme
- Batteridrevet radio
- Varsling og slokking av brann
- Verktøy og redskaper
- Ekstra bensin/dieseltank

Se ellers www.kfb.no

STRØMMEN GÅR OG TOGENE STÅR?

– En sannhet med modifikasjoner, sier direktør i Energi ved Jernbaneverket, Terje Stømer. – Selv ved lange avbrudd har vi gode reserveløsninger i form av diesellokomotiver og mobile aggregater. Ingen skal måtte sitte inne i en mørk tunnel i lange tider uten å bli trukket ut i dagslyset, sier han.

AV JAN ERIK THORESEN

Det har tidvis vært en sammenblanding av hvilke roller Norges Statsbaner og Jernbaneverket har i samfunnet. Det var først etter den store Åstalykken for en del år siden at publikum fikk rollefordelingen klart for seg. I regjeringens *Instruks for Jernbaneverket 12. juni 2009* heter det at en på vegne av staten skal drifte, vedlikeholde og bygge ut statens jernbaneinfrastruktur med tilhørende anlegg og innretning. Jernbaneverket har ansvar for trafikkstyringen på det nasjonale jernbanenettet. Denne omfatter kapasitetsfordeling, ruteplanlegging og operativ trafikkstyring, herunder togledelse og publikumsinformasjon på stasjoner. I Nasjonal transportplan (2014–2023) uttrykkes Jernbaneverkets samfunnsoppdrag slik:

«Det transportpolitiske målet for jernbane er å tilby et effektivt, tilgjengelig, sikkert og miljøvennlig transportsystem som dekker samfunnets behov for transport og fremmer regional utvikling.»

STORE KRAV

Med et slikt utgangspunkt sier det

seg selv at kravene til driftssikkerhet er svært høye.

– Ja, og tilgang på strøm er nøkkelfaktoren. Sviktende tilførsel av energi skaper store utfordringer for de tjenester vi skal levere samfunnet. For å kunne opprettholde en høy oppetid må vår beredskap til enhver tid evne å håndtere de hendelser som måtte oppstå. Jernbaneverket er en del av Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO). Vi er å betrakte som jernbanens e-verk. Skulle strømmen gå uanmeldt kan vi møte utfallet med et sammenkoblet nettverk. Det fungerer slik at dersom strømmen går ved Kongsvinger, så vil vi få strøm fra Lillestrøm. Hele Norden er sammenkoblet i et slikt nettverk. At togene automatisk stopper når strømmen går, er en sannhet med modifikasjoner, sier direktør Terje Stømer.

MOBILE ENHETER

– Dieselparken er så stor at trafikken vil kunne gå selv om strømmen blir borte. Det sørger diesellokomotiver og aggregater for. Ca. 80 prosent av aggregatene består av mobile enhe-

ter. En del av disse kan transporteres på landeveien i lastebiler om spesielle hendelser skulle kreve det. I gitte situasjoner vil det være aktuelt å trekke ut tog som står inne i tunneller, forteller Stømer.

STØRRE UTFALL

Ved store strømutfall har Jernbaneverkets ROS-analyse (Risiko og sårbarhet) beskrevet en rekke scenarier, som det beredskapsmessig er tatt høyde for.

– Ved større ufall varsles vi enten av nettselskapet eller KBO. Så varsler vi togselskapene slik at de kan komme til nærmeste stasjon og stoppe. Vi har spesielle aksjonsplaner og anvender spesielle aksjonskort når det inntreffer avikssituasjoner. Aksjonskortene gir informasjon og retningslinjer for hvordan personellet skal takle situasjonen slik at det blir enklere å komme tilbake til normal drift når strømmen er tilbake. Store utfall over lang tid vil være en utfordring, ikke minst fordi vi har mange web-baserte funksjoner. Knekker e-verkene sammen er vi sårbare, påpeker Terje Stømer.

Foto: NSB, Christian Nidas Nordmark

FORNØYDE KURSDELTAGERE I ALVDAL
I regi av KFB Alvdal ble nylig kurset «Psykisk førstehjelp» arrangert. Kurset var et samarbeidsprosjekt med psykiatri-tjenesten i Alvdal kommune. Overlege ved DPS på Tynset, Rolf Lange, og psykiatrikonsulent i Alvdal kommune, Ida Stillerud, var dyktige og engasjerte forelesere. Kurset gikk over tre kvelder og hadde 16 deltakere.

Grete Langodden i KFB Alvdal forteller at arrangementet var svært vellykket.

OPPDATERING AV KFBs STAND PÅ BERGENHUS FESTNING

I 2004 etablerte KFB en utstilling på Bergenhus Festning i den hensikt å markere kvinnens gjøren og laden i så vel militær som sivil beredskap. For en tid tilbake ble det igangsatt et arbeid med å oppdatere standen. Daglig leder i KFB, Hanne Garder, og hennes assistent, Hilde Johansson, er involvert i arbeidet der major Harald Gåsør er utstillingsansvarlig på Bergenhus Festning.

MØTESUKSESS I UVDAL

I regi av KFB Buskerud ble det arrangert et åpent møte om beredskap 9. april. Møtesalen var nærmest fullpakket av mennesker da Gunn Berit Fjøsliid, KFB Buskerud, og daglig leder for KFB sentralt, Hanne Garder, ønsket velkommen.

Kraftverksjef i Statkraft, Nils Runar Sporan, holdt innledningsvis et godt og informativt foredrag om beredskapen i Uvdal i relasjon til flom.

Han ble etterfulgt av beredskapsansvarlig i Nome og Uvdal kommune, Kai Redalen, visepolitimester Jan Erik Strøm, Søndre Buskerud politidistrikt, distriktssjef Johan Audestad i Buskerud Siviltforsvarsdistrikt og beredskapskoordinator, Britt Falmås, hos fylkesmannen i Buskerud, som alle informerte om sine oppgaver i relasjon til beredskap.

Etter en spørsmålsrunde var det klart for «Egenberedskap i heimen», der Liv Gladheim, Gunn-Berit Fjøsliid og Inger Ulleberg ga nyttige tips.

De rundt 60 deltakerne ga klart uttrykk for tilfredshet med arrangementet.

FLOTT EVALUERING ETTER KURSET «PSYKISK FØRSTEHJELP» I TØNSBERG

KFB Vestfold har arrangert kurset «Psykisk førstehjelp» over tre kvelder i månedsskiftet februar/mars. Stedet var Eik Samfunnshus (Eikhallen) ved Tønsberg. Arrangøren kunne oppvise svært så dyktige foredragsholdere i psykiatrisk sykepleier, Solveig Mo, Siri Foyn og diakon Ragnhild Løkke, alle med lokal forankring.

Daglig leder i KFB, Hanne Garder, presenterte organisasjonen og dens arbeidsoppgaver, som en innledning første kursdag. Samtlige 24 kursdeltagere gjennomførte alle tre kurskveldene og kunne motta sine kursbevis.

I ettertid viste evalueringen at deltakerne var strålende fornøyd med arrangementet. KFBs fylkeskontakt i Vestfold, Solfrid Bergan, og hennes medarbeidere gjør en utmerket jobb.

Det er grunn til å håpe at dette ga mersmak og at det blir flere kurs i «Psykisk førstehjelp» i Vestfold senere.

INFORMERTE OM EGENBEREDSKAP

KFBs fylkeskontakt for Oslo og Akershus, Marita H. Pettersen, orienterte om egenberedskap i hjemmet på Mangleruds sanitetsforening i Oslo. Fylkeskontakt Pettersen opplyser at de 18 deltakerne var aktive og engasjerte og at temaet tydeligvis fenget.

– Nå vurderer vi å arrangere kurset «Psykisk førstehjelp» til høsten, forteller KFBs fylkeskontakt i Oslo og Akershus.

KFBS ÅRSMØTE 2015

KFBs Årsmøte 2015 ble avholdt 19. april på Scandic Holberg Hotell i Oslo.

Årsberetning og regnskap for 2014 ble enstemmig tiltrådt i likhet med handlingsplan og rammebudsjett for 2015. Årsmøtet vedtok enstemmig å forlenge Anne-Lise Johnsens verv som styreleder med ett år, selv om hun ifølge vedtektene hadde sittet ut den periode vedtektene ga høyde for.

I valgkomiteen hadde Eva Arntzen, Norges Lotteforbund, frasagt seg gjenvalg. I hennes sted ble Inger Lise Rasmussen, Negotia, enstemmig innvalgt med Monica Paulsen, som hennes vararepresentant. Se ellers www.kfb.no

FOREDRAG OM KRISEBEREDSKAP I LILLESAND

I regi av KFB Aust-Agder ble det avholdt et åpent møte i Lillesand 19. mars. På dagsorden sto hvilke problemstillinger vi som enkeltmennesker står overfor når den digitale hverdag opplever bortfall av strøm. Møtet fant sted i Nkoms lokaler.

Avdelingsdirektør Rune Kanck i Nkom holdt foredrag om hvordan en best kan møte slike utfordringer og hvilke egenberedskapstiltak en kan sørge for å ha.

Beredskapssjefen i Aust-Agder, Dag Auby Hagen, tok for seg fylkets beredskap på kommunalt og regionalt plan.

KFBs fylkeskontakt i Aust-Agder, Gro Jareid, opplyser at det ble stilt en rekke spørsmål til foredragsholderne og at deltakerne uttrykte stor tilfredshet med arrangementet.

Foto: Syme Nilsson, HV-bladet

– Jeg liker å jobbe for og med mennesker. Det var utgangspunktet for at jeg valgte en militær karriere, sier Karianne Pedersen. Nå er hun adjutant for Generalinspektøren for Heimevernet. – HV er en fantastisk arbeidsplass. Jeg stortrives sammen med mange flotte kollegaer, sier hun.

AV JAN ERIK THORESEN

HØY TRIVSELSFAKTOR I HEIMEVERNET

Opprinnelig var planen å utdanne seg til lærer, men så, ved en ren tilfeldighet, kom hun over at det var noe som het HV-ungdommen. Det skulle ikke vare lenge før hun, og flere av hennes ven-

i 2003 var det ingen stilling å få. Nedskjæringen i Forsvaret gjorde at jeg måtte ta et år i sivil. Etter hvert åpnet det seg en mulighet ved befalsutdanningen der jeg selv var elev, der de trengte en instruktør. Jeg

Her fikk hun rik anledning til å møte utfordringer i et samspill med andre, høyt motiverte medstudenter.

– Så ble jeg beordret til Garden, etterfulgt av et halvår i Afghanistan. Oppholdet der ble utrolig lærerikt og en erfaring jeg ikke ville vært foruten. Jeg jobbet i staben til den norske kontingentsjefen (NCC). Samholdet i kontingenten var helt fantastisk, og arbeidsoppgavene var meningsfylte. Oppholdet i Afghanistan setter livet i Norge i et litt annet perspektiv, og det er en øyeåpner i forhold til hvor privilegerte vi er som bor i Norge, sier Karianne.

«Heimevernsungdommen førte til at jeg endte opp som yrkesoffiser i Forsvaret»

ninner fra videregående i Alta, fant seg vel til rette i et miljø som skulle bli avgjørende for karrierevalget.

– Fra første stund sto det klart for meg at det var i Forsvaret min fremtid skulle ligge. Jeg bestemte meg for å søke befalskolen og kom inn på HVs utskrevne befalskurs på Porsangmoen. Men da jeg gikk ut derfra

søkte og ble ansatt. Derfra gikk ferden videre til distriktsstab, forteller Karianne Pedersen.

HÆRENS KRIGSSKOLE

Neste stopp ble Hærens krigsskole, operativ linje på Linderud. Kombinasjonen av teori og praktiske øvelser passet Karianne som hånd i hanske.

TIL HV-STABEN

Det var under Afghanistan-oppholdet hun ble anbefalt å søke stillingen som adjutant for Generalinspektøren-

Foto: Forsvarets mediesenter

ren for Heimevernet. Og så endte hun opp på Elverum, nærmere bestemt Terningmoen, der HV-staben holder til.

– Jeg trives utrolig godt her. Varierende og spennende arbeidsoppgaver, hyggelige og engasjerte kolleger i en meningsfylt hverdag er inspirerende. Når jeg tenker tilbake på hvor lite jeg visste om Heimevernet i startfasen og sammenholder det med hva jeg vet i dag, så slår det meg at denne tjenesten er lett å undervurdere. 99 % av Heimevernets 45 000 soldater er sivile til daglig. Alle har gjennomført minimum førstegangstjeneste før de overføres til oss, og veldig mange har tunge si-

vile lederjobber i det daglige. Soldatferdighetene ligger i bunnen hos alle i Heimevernet, men i tillegg har HV-soldatene en modenhet i form av livserfaring og sivil kompetanse som gjør HV-soldaten unik. Visste du forresten at 7 av 10 soldater i Forsvarets operative struktur bærer Heimevernets merke på armen? Jeg skulle ønske at HV ble enda mer synlig i vanlige nordmenns øyne, sier Karianne ivrig.

EN VARM ANBEFALING

Det er vel neppe noen overraskelse at Karianne Pedersen anbefaler andre å gå i hennes fotspor.

– Nei, det er helt sikkert. Forsva-

Heimevernet kan by på et flott miljø, godt samhold og spennende utfordringer

ret trenger å øke kvinneandelen. Når det er sagt, så kan en vanskelig tenke seg en arbeidsplass med flere variasjonsmuligheter og spennende utfordringer. Og så er det mulig å flytte på seg, søke nye miljøer, treffe nye mennesker og samtidig føle en trygghet.

Fritiden sin bruker hun til fysisk aktivitet samtidig som hun tar en masterstudie i Offentlig styring og ledelse ved Høgskolen i Hedemark.

Aktiv, engasjert og full av entusiasme. Det er vel en passende betegnelse.

Redningsselskapet hjelper mange fiskere i nød.

Foto: Redningsselskapet

TI GANGER SÅ FARLIG YRKE

Redningsselskapet ble startet i 1891 fordi det omkom 700 fiskere på havet hvert år. I dag finnes det rundt 10.000 fiskere i Norge. Siden 2000 har 118 fiskere omkommet på sjøen. Det er ti ganger så farlig å være fisker som å være bonde. De siste 10 årene har redningsskøytene reddet 39 fiskere og berget 112 fiskefartøy fra forlis.

Redningsselskapet råder alle fiskere til å tenke sikkerhet. Bruk flyteplagg, sikkerhetsline, ha lang leder på båten og ha bærbar nødpeilesender i lommen, heter det på selskapets hjemmeside.

En av dem som står frem er fisker Finn-Tore Frantzen. Han holder til i Båtsfjord og er glad for at redningsskøytene er i beredskap i Øst-Finnmark. En gang ble sjarken fylt med vann og det var nære på. Redningsskøyta kom og fulgte ham til havn. – Jeg bruker alltid oljehyre med flyteplagg. Det er jo for å være så trygg som mulig og at jeg skal kunne komme meg opp i sjarken igjen om jeg faller over bord, sier Frantzen.

POPULÆRE NEGOTIA-KURS

Fra utviklingsavdelingen i Negotia meddeles det at plassene på organisasjonens ulike kurs går unna som «varmt hvetebrød». Særlig gjelder dette det nye kompetanseprogrammet for tillitsvalgte. Det er et kurs med tre samlinger over et halvt år, hvor samme deltakergruppe følger hverandre hele veien. Innholdet spenner over blant annet lov- og avtaleverk, klubbdrift, forhandlinger og lokalt lønnsarbeid.

Forbundet har et omfattende tilbud innen kurs og skolering. Det tilbys også utdanning som gir formelle studiepoeng, står det å lese i Negotia Magasin.

LOTTEFORBUNDET BLIR FAST MEDLEM AV NORSK FØRSTEHJELPSRÅD

Norges Lotteforbund er blitt valgt inn som fast medlem av styret til Norsk Førstehjelpsrad. Plassen ble ledig etter at Norsk Luftambulans sa den fra seg.

Lotteforbundet har hatt en aktiv rolle i Førstehjelpsradet de seneste 10 årene. Førstehjelp er et satsningsområde for organisasjonen og samarbeidet med Norsk Førstehjelpsrad har hatt en positiv innvirkning på dette. At Førstehjelpsradet har et stort fokus på kvalitetssikring av kursene er en av grunnene til at Lotteforbundet ser frem til å bidra med videreutviklingen av førstehjelpsaget.

EKSPORT AV KONTANTSTØTTE

– Vi registrerer at regjeringen har igangsatt et arbeid med mulige endringer av kontantstøtteordningen. Bakgrunnen er å hindre eksport til lavkostnadsland. Vi støtter i utgangspunktet et slikt arbeid, men understreker i et brev til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet at dette ikke må gå på bekostning av mottakere som bor her i landet, sier forbundsleder Elisabeth Rusdal i Norges Kvinne- og familieforbund.

I brevet heter det bl.a: «Vi ser at et forslag om konstantstøtten blir omgjort til en kommunal ytelse og at det må være boplikt i kommunen for å kunne motta den. Det må naturligvis være lik sum over hele landet. Dette kan muligens knyttes opp mot at en av foreldrene må være hjemmевærende på hel tid og dermed ha omsorgen for barnet. Da vi lanserte vårt forslag i 1997 om hvordan konstantstøtten kunne finansieres var det med utgangspunkt i størrelsen på det statlige tilskuddet til heldags barnehageplass. Vi gjorde det med utgangspunkt i at de politiske partiene ga løfter om full barnehagedekning. Da måtte det jo være økonomiske rammer for alle i konstantstøttealderen. Muligens kunne en slik modell benyttes med tanke på mottakere i land utenfor Norge. De mottar konstantstøtte med utgangspunkt i hjemlandets statlige tilskudd til en barnehageplass. Det kunne så ha samme prosentsats som den dagens konstantstøtte i Norge har i forhold til en barnehageplass.»

KFB er et samarbeidsorgan
for følgende landsomfattende
humanitære, kulturelle og
faglige organisasjoner:

NEGOTIA

NETTVERK FOR
KVINNELIG BEFAL (NvKB)

NORGES KVINNE- OG
FAMILIEFORBUND (K&F)

NORGES LOTTEFORBUND (NLF)

PERSONELLFORBUNDET (Pefo)

REDNINGSSKAPET (RS)

HOVEDSTYRET

LEDER

Anne-Lise Johnsen

styreleder@kfb.no

NESTLEDER

Geirhild Snildal Engen

gsengen@hotmail.com

MEDLEMMER

Grete Nordbæk (K&F)

greno10@online.no

Line Wigdal Raustein (NLF)

forbundsleder@lottene.no

Synnøve Lohne-Knudsen (NEGOTIA)

slk@negotia.no

Irene V. Simonsen (RS)

irene.v.simonsen@gmail.com

Miriam Weierud (NvKB)

mweierud@gmail.com

Inger Løwen (Pefo)

inger.lowen@pefo.no

SEKRETARIATET

ORG. SEKR. / DAGLIG LEDER

Hanne Guro Garder

hanne.garder@kfb.no

SEKRETARIATSMEDARBEIDER

Hilde Andrea Johansson

hilde.johansson@kfb.no

REDAKTØR

Jan Erik Thoresen

redaksjon@kfb.no

FYLKESKONTAKTER

AUST-AGDER

Gro Jareid
976 34 035
ghj.eid@gmail.com

HORDALAND

Bjarnhild Hodneland
928 93 155
bhodneland@gmail.com

OSLO OG AKERSHUS

Marita H. Pettersen
901 86 949
maritahp@gmail.com

SØR-TRØNDELAG

Liv Aasen Mjelde
905 38 051
l-aamjel@online.no

VEST-AGDER

Borghild Allende
994 78 353
borgall@online.no

BUSKERUD

Kari Harm
917 28 547
kaharm@online.no

MØRE OG ROMSDAL

Anne-Lise Johnsen
412 48 664
anlijohnsen@gmail.com

SOGN OG FJORDANE

Nina C. R. Solvi
926 67 111
ncathri@online.no

TELEMARK

Åsne Fjeld
971 18 822
aasnesfjeld@gmail.com

VESTFOLD

Solfrid Bergan
975 34 676
godt.salg@start.no

HEDMARK

Grete Nordbæk
970 61 098
greno10@online.no

OPPLAND

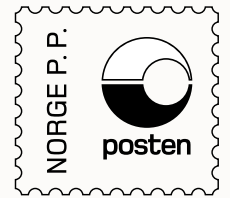
Wenche Rolstad
402 44 896
wrwenche@gmail.com

TROMS

Emmy Iversen
977 62 598
emmyiversen@yahoo.no

ØSTFOLD

Inger Rognehaug
908 56 626
rognehau@online.no

Nasjonalt ID-kort skal øke sikkerheten

Det er sendt ut lovforslag om nasjonalt ID-kort til Stortinget. Loven vil gi norske statsborgere tilbud om et offentlig utstedt identitetsbevis som vil være like pålitelig som et pass.

I en kommentar til utspillet sier justis- og beredskapsminister Anders Anundsen at det skal være lett å legitimere seg på sikrest mulig måte.

– Forslaget vil innebære at det vil bli vanskeligere å stjele, låne eller forfalske en identitet. De individuelle og samfunnsmessige konsekvensene av identitetstyveri og annen kriminalitet som involverer falsk eller stjålet identitet er store. Med dette lovforslaget sikrer regjeringen bred tilgang til identi-

tetsbevis med høy tillit og teknisk sikkerhet, og som alle kan ha med seg i lommeboken, sier Anundsen.

Det nasjonale ID-kortet skal utstedes ved bruk av de nye systemene for pass og ID-kort som nå er under anskaffelse i Politidirektoratet. Kortet foreslås utstyrt med samme biometriske personopplysninger som passet, det vil si ansiktsfoto og fingeravtrykk, og vil kunne erstatte passet på reiser innen EØS-området. Lovforslaget legger også til rette for å inkludere et elektronisk identitetsbevis i ordningen. Dette og andre spørsmål rundt den praktiske gjennomføringen vil bli nærmere vurdert i tiden

fremover. Det vil blant annet bli beregnet et gebyr for å få nasjonalt ID-kort, etter de samme prinsippene som gebyr for å få pass.

Etter planen vil passkontorene kunne starte utstedelser av nasjonale ID-kort fra 2017.

Lovgrunnlag for forebyggende sikkerhet

– Regjeringen gir høy prioritet til arbeidet med vår nasjonale sikkerhet, sier forsvarsminister Ine Eriksen Søreide.

– Erfaringer fra hendelser i de senere år viser at det er behov for å tenke nytt. Vi har derfor oppnevnt et sikkerhetsutvalg som skal se nærmere på behovet for å oppdatere og modernisere sikkerhetslovverket. Jeg har stor tiltro til at utvalget vil komme opp med et godt lovgrunnlag, sier forsvarsminister Ine Eriksen Søreide.

Dagens sikkerhetslov trådte i kraft i 2001. Den er i hovedsak innrettet på å

motvirke trusler mot rikets selvstendighet og sikkerhet. Virkelighetsbildet har endret seg siden 2001. Samfunnet står i dag overfor et langt mer sammensatt og bredt risiko- og trusselbilde. Det er derfor behov for nytenkning. Ny lovregering må sikre et helhetlig, robust og fremtidsrettet forebyggende regelverk som tar høyde for teknologisk utvikling, demografiske endringer og endret risikobilde.

Utvalget, som er sammensatt av personer med bred sikkerhetsfaglig og tung akademisk og juridisk innsikt, skal levere en rapport med lovforslag i form av en NOU (Norges offentlige utredninger) i løpet av høsten 2016.

Hvordan skape et trygt og robust samfunn?

Klikk deg inn på

www.kfb.no

KFB
Kvinnens Frivillige Beredskap